

საერთაშორისო კონფერენცია

ტაო-კლარჯეთი

International Conference

Tao-Klarjeti

პროგრამა

5 – 8 ოქტომბერი

თბილისი

2 0 1 0

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი

გიორგი ჩუბინაშვილის სახელობის ქართული ხელოვნების

ისტორიისა და ძეგლთა დაცვის კვლევის ცენტრი

საერთაშორისო კონფერენცია „ტაო-კლარჯეთი: ისტორია და პერსპექტივები უახლესი კვლევების ფონზე“ ტარდება

შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის დაფინანსებით

კონფერენციის ოფიციალური სამუშაო ენები:

ქართული, ინგლისური

მოხსენებების რეგლამენტი: 10 წუთი

მისამართი:

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

მერაბ ალექსიძის ქ. 1/3

0193 თბილისი, საქართველო

www.manuscript.ge

5 ოქტომბერი, სამშაბათი, 2010

9.00 - 10.00

რეგისტრაცია

10.00 - 12.00

ოფიციალური გახსნა

(ილია აბულაძის დარბაზი)

მისასალმებელი სიტყვები

ირინე გივიაშვილი

ტაო-კლარჯეთის მემკვიდრეობა
(ზოგადი მიმოხილვა)

12.00 - 13.30

სექცია **ხელოვნების ისტორია**

(კორნელი კეკელიძის დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: ბრუნო ბაუმგარტნერი

მარიამ დიდებულიძე

ტაო-კლარჯეთის მხატვრობა და მისი მიმართება
თანადროულ აღმოსავლეთქრისტიანულ
ხელოვნებასთან

ივანე გრემელაშვილი

ტაო-კლარჯეთის ხუროთმოძღვრული ძეგლების
კვლევისა და რესტავრაციის შესახებ

ბრუნო ბაუმგარტნერი
(ავსტრია)

ტაო-კლარჯეთის ხელახლა აღმოჩენა

მარკუს ბოგიში
(დანია)

მხატვრულად გაფორმებული ქსოვილები, როგორც
მოდელები ტაო-კლარჯეთის არქიტექტურული
პლასტიკისათვის (X ს.)

დისკუსია

ტაო-კლარჯეთი

ისტორია და პერსპექტივები უახლესი კვლევების ფონზე

12.00 - 13.30

სექცია **ფილოლოგია**

(სამკითხველო დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: ნინო მელიქიშვილი

ეკა დუღაშვილი

ქალი წმინდანების საგალობლები მიქაელ მოდრეკილის იადგარში

ნესტან სულავა

დრო-სივრცის საღვთისმეტყველო აღქმა გიორგი მერჩულის „წმ. გრიგოლ ხანცთელის ცხოვრებაში“, როგორც ტექსტოლოგიური პრობლემის გადაწყვეტის საფუძველი

ქეთევან ტატიშვილი

გრიგოლ ხანცთელის საგალობელი

ქეთევან ჯერვალიძე

ტერმინები: „ღმერთ-შემოსილი“ და „ქრისტე-შემოსილი“ გიორგი მერჩულის „გრიგოლ ხანცთელის ცხოვრებაში“

რამაზ ხალვაში

„გალობანი ანჩის ხატისანი“

დისკუსია

13.30 - 14.30

შესვენება (ყავა, ჩაი)

14.30 - 16.30

სექცია **ხელოვნების ისტორია**

(კორნელი კეკელიძის დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: ალექსანდრ სამინსკი

ელენე მაჭავარიანი

„მიძღვნის“, „მირთმევისა“ და „შენიშვნის“ თემები ქართულ მოხატულ ხელნაწერებსა და ტაო-კლარჯეთის ტაძრების რელიეფებში

ნინო ქავთარია

ტაო-კლარჯეთიდან ანტიოქიამდე: ქართული ხელნაწერი წიგნის გაფორმების მხატვრული ტრადიციები XI საუკუნეში

ალექსანდრ სამინსკი
(რუსეთი)

ტბეთის პირველი ოთხთავის მოხატულობის ისტორია

მაია კარანაძე

ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული ტაო-კლარჯული წარმომავლობის ხელნაწერთა ყდები და მათი დღევანდელი მდგომარეობა

ეთერ ედიშერაშვილი

ე. წ. ხალხურობის საკითხისათვის ადრეული ხანის ქართულ მინიატურაში (წყაროსთავის ოთხთავის მხატვრული გაფორმების მაგალითზე)

დისკუსია

14.30 - 16.30

სექცია **ეთნოლოგია**

(სამკითხველო დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: როინ მაღაყმაძე

გიორგი გოცირიძე

ხევწვილას ჩანაწერები

როინ მაღაყმაძე

შუამთობის ტრადიციები ლიგანის ხეობაში

როზეტა გუჯეჯიანი

ტრადიციული ქართული ეთნიკური მენტალური მარკერები ისტორიულ ტაო-კლარჯეთში

თამილა ლომთათიძე

თურქეთის ქართველებში შემონახული ერთი ქართული ტრადიციის შესახებ

თამაზ ფუტყარაძე

კერის კლასიფიკაციის საკითხისათვის (შავშეთის ეთნოგრაფიული მონაცემების მიხედვით)

დისკუსია

16.30 - 17.00

შესვენება (ყავა, ჩაი)

17.00 - 18.00

სექცია **ხელოვნების ისტორია**

(კორნელი კეკელიძის დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: ღაბით ხოშტარია

ფაჰრიე ბაირამი
(თურქეთი)

ქართული არქიტექტურა არდაჰანის რეგიონში

ოსმან აითეჟინი,
ჰასან ბულურული
(თურქეთი)

შავშეთის (სათელის) ციხესიმაგრის გათხრები და
აღდგენა, 2007-2009 წწ.

სელდა უიგუნი
(თურქეთი)

ტაო-კლარჯეთის რეგიონის ერთ-ერთი მარგალიტი –
დოლისყანის მონასტრის ეკლესია

დისკუსია

10.00 - 12.00

სექცია **ისტორია**

(კორნელი კეკელიძის დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: ბუბა კუდავა

ტიმოთი გრუვი
(აშშ)

გვიანპრეისტორიული ხანის ქართველური
კონტაქტები ალთაის რეგიონთან

ბუბა კუდავა

უცნობი წარწერა პარეხის მონასტრიდან

მზია სურგულაძე

საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ტიტული

გიორგი ოთხმეზური

„ქართლისა და ყოვლისა აღმოსავლეთისა
პატრიარქი“ (პარხლის წარწერა)

დარეჯან კლდიაშვილი

ჯაყელთა კიდეე ერთი საგვარეულო
მატიანე ქუთაისის ისტორიული მუზეუმიდან

თემო ჯოჯუა

ქაჯისციხის წმ. სტეფანეს ეკლესიაში გადანერგილი
XVI საუკუნის „კურთხევის“ (A-450) ანდერძი,
როგორც საისტორიო წყარო

დისკუსია

10.00 - 12.00

სექცია **ხელოვნების ისტორია**

(სამკითხველო დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: ნინო ძაბთარია

ნანა ბურჭულაძე

სამწერლობო და სამშენებლო ხელოვნებათა
სინთეზის საკითხი ტაო-კლარჯეთის
ხუროთმოძღვრების ძეგლებში

ნინო ციციშვილი	ჯრუჭი I-ის ოთხთავის მინიატიურების ზოგიერთი თავისებურების შესახებ
ნატო გენგიური	დორთ ქილისას ორაფსიდიანი ეკლესია
დარეჯან გოგაშვილი	ცაიშის ოთხთავზე დართული მინიატიურები (კონსერვაცია, იდენტიფიკაცია)
ლალი ოსეფაშვილი	არქიტექტურულ მოტივთა ლიტურგიკული გაგებისათვის ტაო-კლარჯეთის საკათედრო ტაძრებში
დისკუსია	
12.00 - 13.00	შესვენება (ყავა, ჩაი)
13.00 - 15.00	სექცია ფილოლოგია (კორნელი კეკელიძის დარბაზი) <i>სხდომის თავმჯდომარე: მაია რაფაშა</i>
ლევან გორდეზიანი	რამდენიმე შენიშვნა ურარტულ ტექსტებში ტაო-კლარჯეთის მოხსენიებასთან დაკავშირებით
მაია რაფაშა	ტაო-კლარჯეთის ლიტერატურული სკოლის მნიშვნელობისათვის
ნესტან ჩხიკვაძე	ოშკი – X საუკუნის სკრიპტორიუმი ტაოში
ტარიელ ფუტყარაძე	ართვინის ილის (თურქეთის რესპუბლიკა) ავტოქთონ ქართველთა დიალექტების საზღვრებისათვის
შალვა გაბესკირია	ქართველ ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიის წარმომავლობისათვის

ქეთევან ასათიანი	წმიდა გრიგოლ ხანცთელის ხსენებები ნათარგმნ ლიტურგიკულ წყაროებში
ლელა შათირიშვილი	XII საუკუნის ერთი კლარჯული თვენის შესახებ

დისკუსია

13.00 - 15.00

სექცია ისტორია

(სამკითხველო დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: გოჩა საითიძე

ეთერ ქავთარაძე

ტაო-კლარჯეთის კვლევის ისტორიიდან (მასალები მარი ბროსეს არქივიდან)

ნესტან ბაგაური

კორიდეთის ოთხთავის ჟან ჩიას ძის მინაწერში მოხსენიებული ამირსპასალარის იდენტიფიკაციის საკითხისათვის (XIII საუკუნის 60-იანი წწ.)

ირმა ბერიძე

ივანე აბუსერისძის (XIV ს.) ამირსპასალარობისა და ჯაყელთა და აბუსერისძეთა დინასტიური ქორწინების (1352 წ.) საკითხისათვის

*მანანა ფხაკაძე,
იოსებ ბიჭიკაშვილი,
რაულ ჩაგუნავა*

ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა ტიტულატურის საკითხისათვის

დისკუსია

15.00 - 16.00

შესვენება (ყავა, ჩაი)

16.00 - 18.00

სექცია ისტორია

(კორნელი კეკელიძის დარბაზი)

სხდომის თავმჯდომარე: თამო ჯოჯუა

პარუირ მურადიანი
(სომხეთი)

ტაოს იეროკრატიული წყობილების აღმოცენების
გამოძახილი ადრეფეოდალურ წყაროებში

ქრისტინა მარანჩი
(აშშ)

ოლთუს მზის საათი

ვლადიმერ კეკელია

ტაო-კლარჯეთის კულტურული კონტაქტის
არეალი და სომეხი ქალკედონელების ისტორიის
შესწავლის მეთოდოლოგიის ზოგიერთი
საკითხი

გოჩა საითიძე,
იზო აღლაძე

უცნობი წყარო ტაოს ისტორიული ძეგლების
შესახებ (XIX საუკუნის 90-იანი წლები)

ირმა ხოსიტაშვილი

XVII საუკუნის სომეხი ავტორის იაკობ
კარინელის ცნობები ტაო-კლარჯეთის შესახებ

ელენე ცაგარეიშვილი

ზოგი რამ ისტორიული ტაო-კლარჯეთის
მოსახლეობის ეთნიკური წარმომავლობის
შესახებ ძველ სომხურ საისტორიო მწერლობაში

18.00

ტაო-კლარჯეთის ხელნაწერი მემკვიდრეობა გამოფენის გახსნა

(ილია აბულაძის დარბაზი)

ფურშეტი

8 ოქტომბერი, პარასკევი, 2010

11.00 - 12.00

პრეზენტაციები

(ილია აბულაძის დარბაზი)

მთვარისა თარხნიშვილი

ტაო-კლარჯეთი – კულტურული ტურიზმის ბაზარი

დარეჯან კლდიაშვილი

სამხრეთ საქართველოს ალაპ-მოსახსენებლებისა
და მინანური დოკუმენტების კორპუსი
(წინასწარი მონაცემები)

მალხაზ დათუკიშვილი

ტაო-კლარჯეთის კულტურული მემკვიდრეობის
ძეგლთა დიგიტალური დოკუმენტაცია

12.00 - 13.00

შესვენება (ყავა, ჩაი)

13.00 - 14.30

პრეზენტაცია

(ილია აბულაძის დარბაზი)

ლუარსაბ ტოგონიძე

სამხრეთ-აღმოსავლეთ შავიზღვისპირეთის
რეგიონების მამაკაცთა ტრადიციული სამოსი

ოფიციალური დახურვა

ხელნართა ეროვნული ცენტრი

კონსერვაცია ტარდება
შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო
ფონდის დაფინანსებით

საზოგადოებრივი მუზეუმი

კომპანია „პეპსი“

გაზეთი „რეზონანსი“

ვი თი ბი ბანკი ჯორჯია